

2. Revurdering af § 33 miljøgodkendelse

Husdyrbruget Damgaard Svineproduktion AS
Hesselballevej 49, 8530 Hjortshøj

Dato for gyldighed: 10-05-2023

TEKNIK OG MILJØ
Aarhus Kommune

INDHOLD

Indhold	2
Datablad	3
Generelt	4
Ikke-teknisk resumé	5
Afgørelse	6
Vilkår	7
Miljøteknisk beskrivelse og vurdering	13
BAT for IE-husdyrbrug og særlige vilkår	13
Årsproduktion, drift og indretning	13
Produktionsareal	14
Opbevaring og håndtering af husdyrgødning	15
BAT-teknologi i staldanlæg og opbevaringslagre	15
BAT i forhold til gødningsopbevaring er ifølge Aarhus Kommune bl.a.:	16
BAT-emissionsgrænseværdi for ammoniak.....	16
Påvirkning af natur	16
Bilag IV	18
Lugt og støv	19
Proportionalitet	19
Flisfyre	20
Foder	20
BAT ammoniak.....	20
BAT fosfor	21
Energi og ressourcestyring	22
Støj	22
Skadedyr.....	23
Transport	23
Affald	23
Uheld og risici	23
Egenkontrol	23
Ophør	23
BAT for IE-husdyrbrug og særlige vilkår	24
Særregler for IE-husdyrbrug	24
Samlet vurdering	27
Offentlighed og klagevejledning	28

Bilag:

Bilag 1: Situationsplan.

Bilag 2: Ansøgers miljøtekniske beskrivelse og miljøkonsekvensrapport.

DATABLAD

Landbrugets navn og beliggenhed	Damgaard Svineproduktion AS Hesselballevej 49 8530 Hjortshøj
Matrikel nr.	4a m.fl., Hesselballe By, Hjortshøj
Cvr. nr.	35069674
CHR nr.	26321
Ejer af ejendommen	Elisabeth Horup Astrup Strandvej 69 8541 Skødstrup
Driftsansvarlig	Niels Henrik Kjær Sørensen
Rådgiver	Anne Kirkegaard, Velas Asmildklostervej 11, 8800 Viborg
Brugstype	IE-søer
Gældende afgørelser	<ul style="list-style-type: none"> • §33 miljøgodkendelse af 24. oktober 2007 • Revurdering af §33 miljøgodkendelse af 16. december 2015 • Skift i dyretype af 22. august 2017. • Påbud vedr. halmfyr af 22. juni 2020. • Anmeldelse af gyllebeholder af 21. marts 2022
Ansøgning, skema nr.	237464
Tilsynsmyndighed	Aarhus Kommune
Sagsbehandler 2. sagsbehandler (kvalitetssikring)	Christian Westergaard Anker Laubel
Afgørelsens dato	10-05-2023

GENERELT

Miljøgodkendelser af husdyrbrug meddelt efter miljøbeskyttelsesloven¹ eller husdyrbrugloven² skal regelmæssigt tages op til revurdering og om nødvendigt ajourføres af hensyn til den teknologiske udvikling i den bedste tilgængelige teknik jf. §40 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen³. Kommunen skal vurdere, om de eksisterende vilkår skal bibeholdes eller frafaldes, og om der skal stilles nye vilkår. Revurderingen skal foretages første gang, når der er gået 8 år fra godkendelsen blev givet og derefter hvert 10. år.

IE-husdyrbrug skal dog altid revurderes, når der er offentliggjort nye BAT-konklusioner, der vedrører den væsentligste del af husdyrbrugets aktiviteter. Revurderingen skal overholde kravene, jævnfør § 39, stk. 1 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen senest 4 år efter offentliggørelsen af BAT-konklusionen i EU-Tidende.

Et af formålene med den regelmæssige revurdering er, at det løbende sikres, at husdyrbrugets indretning og drift fortsat er baseret på anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT). BAT skal sikre, at forureningen fra husdyrbruget til stadighed begrænses mest muligt. Der skal således stilles skærpede vilkår, hvis væsentlige ændringer i BAT skaber mulighed for betydelig nedbringelse af emissionerne, uden det medfører uforholdsmæssige store omkostninger.

Påbud – ud over, hvad der følger af BAT – skal være begrundet i en risiko for væsentlig virkning på miljøet, hvor der er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse eller forureningen i øvrigt går ud over det, der blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse.

Det fremgår af husdyrbruglovens § 41, at revurderingen gennemføres ved påbud efter lovens § 39. Revurderingen skal resultere i en afgørelse, hvor vilkårene i den oprindelige godkendelse enten skærpes ved påbud eller i en afgørelse, hvor der ikke findes anledning til at skærpe.

En revurderingsafgørelse er således ikke en ny godkendelseshandling, og kan derfor ikke indebære en udvidelse eller ændring, der medfører forøget forurening.

---

¹ Lov nr. 358 af 6. juni 1991 om miljøbeskyttelse jf. lovbekendtgørelse nr. 5 af 3. januar 2023.

² Lov nr. 1572 af 20. december 2006 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v., jf. lovbekendtgørelse nr. 520 af 1. maj 2019.

³ Bekendtgørelse nr. 2225 af 27. november 2021 om godkendelse og tilladelse mv. af husdyrbrug.

IKKE-TEKNISK RESUMÉ

Aarhus Kommune har revurderet §33 miljøgodkendelsen af 24. oktober 2007, herunder revurderingsafgørelse af 16. december 2015, anmeldelse om skift i dyretype af 22. august 2017 og anmeldelse af gyllebeholder af 21. marts 2022 på husdyrbruget beliggende på Hesselballevej 49, 8530 Hjortshøj.

Hesselballevej 49, 8530 Hjortshøj fik den 24. oktober 2007 en miljøgodkendelse efter miljøbeskyttelseslovens §33 til en produktion af 850 årssøer og 6.000 smågrise (7-30 kg) svarende til 231 dyreenheder på godkendelsestidspunktet. Ovenstående §33 miljøgodkendelse blev i 2015 revurderet af Aarhus Kommune, og dyreholdet fastholdt til 850 årssøer og 6.000 smågrise (7-30 kg). I forbindelse med revurderingen blev godkendelsens vilkår ajourført i forhold til teknologiske udvikling i den bedste tilgængelige teknik

Ejendommen fik den 22. august 2017 en afgørelse om ikke-godkendelsespligt til skift i dyretype fra 850 årssøer og 6.000 smågrise (7-30 kg) til 800 årssøer, 30.500 smågrise (7-10,8 kg), 400 smågrise (10,8-30 kg) og 400 slagtesvin/polte (30-110 kg). Ejendommen fik ydermere en afgørelse om ikke-godkendelsespligt til etablering af gyllebeholder på 3.000 m³ den 21. marts 2022.

Den tilladte produktion i dag er på:

800 årssøer, 30.500 smågrise (7-10,8 kg), 400 smågrise (10,8-30 kg) og 400 slagtesvin/polte (30-110 kg) svarende til 216 DE.

Revurderingen giver ikke tilladelse til at øge eller ændre dyreholdet, og der er derfor ikke tale om nogen merpåvirkning af omgivelserne.

Det er Aarhus Kommunes vurdering, at husdyrbruget fortsat lever op til kravet om bedst tilgængelig teknik (BAT). I forhold til at begrænse ammoniakfordampningen er dette i lovgivningen omsat til et bestemt krav til mængden af ammoniak, der må komme fra husdyrbruget. Disse krav omtales som de af Miljøstyrelsen fastsatte BAT-krav.

I forbindelse med revurderingen har Aarhus Kommune også vurderet at husdyrbruget med sin ammoniakfordampning ikke væsentligt påvirker den omkringliggende natur.

Revurderingen tager udgangspunkt i ovennævnte miljøgodkendelse, revurdering, anmeldelser samt de supplerende oplysninger ansøger har indsendt via IT-ansøgning nr. 237464 og tilknyttede bilag.

AFGØRELSE

Aarhus Kommune har vurderet den eksisterende §33-miljøgodkendelse af 24. oktober 2007, tilhørende revurdering af 16. december 2015, afgørelse om ikke-godkendelsespligt af skift i dyretype af 22. august 2017 og afgørelse om ikke-godkendelsespligt til etablering af gyllebeholder på 3.000 m³ den 21. marts 2022 på husdyrbruget Hesselballevej 49, 8530 Hjortshøj.

Aarhus Kommune har vurderet, at husdyrbruget fortsat kan drives uden væsentlig virkning på miljøet under overholdelse af de givne vilkår. For overblikkets skyld er samtlige gældende vilkår samlet i denne afgørelse. Vilkår træder i kraft straks ved meddelelse af afgørelsen, medmindre andet fremgår i det enkelte vilkår.

Afgørelsen træffes med hjemmel i § 39, jf. § 41. i lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug.

Revurderingen skal jf. § 40 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen regelmæssigt og mindst hvert 10. år tages op til revurdering.

Den næste regelmæssige revurdering skal foretages senest i 2033.

Revurderingen erstatter tidligere meddelte miljøgodkendelse, som med denne afgørelse bortfalder.

Birgitte Kloppenborg-Skrumsager
Afdelingsleder

Christian Westergaard
Sagsbehandler

VILKÅR

De vilkår, som videreføres fra den oprindelige §33-miljøgodkendelse af 24. oktober 2007 eller revurdering nr. 1 fra 16. december 2016 er oplistet nedenfor.

Nye vilkår der påbydes efter husdyrbruglovens §39 ved denne revurdering benævnes "Nyt vilkår", og er markeret med kanter og skygge.

Årsproduktion, drift og indretning

1. Nyt vilkår: Husdyrbruget er godkendt til en produktion af følgende dyrehold

Dyretype	Antal	Vægt	DE
Årssøer	800		180,89
Smågrise	30.500	7-10,8 kg	22,67
Smågrise	400	10,8-30 kg	1,49
Slagtesvin/polte	400	30-110 kg	10,95
		I alt	216,00

2. Et eksemplar af nærværende godkendelse skal til enhver tid være tilgængelig på landbruget, og driftspersonalet skal være orienteret om godkendelsens indhold.
3. Landbrugets indretning og drift skal miljømæssigt være i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for godkendelsen, dog med de eventuelle ændringer, der fremgår af vilkårene.

Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

4. Nyt vilkår: Opbevaringsanlæg må have de størrelser - og skal være udstyret med den miljøteknologi - som fremgår af følgende tabel (se også situationsplan i bilag 1):

Opbevaringsanlæg	Type	Miljøteknologi	Overfladeareal
Gylletank (845 m ³)	Gyllebeholder	Fast overdækning	233 m ²
Gylletank (2.090 m ³)	Gyllebeholder	Fast overdækning	506 m ²
Gylletank (3.000 m ³)	Gyllebeholder	Fast overdækning	1.067 m ²

5. I forbindelse med påfyldning af gyllevognen må der ikke spildes flydende husdyrgødning på jorden således, at der er fare for forurening af jord, grundvand, vandløb eller dræn
6. Gyllekørsel skal ske med gyllevogn med sugekran, lukket tank og overløb således at evt. overløb i forbindelse med påfyldning af vognen vil spildes i gyllebeholderen og ikke på jorden. Hvis der ikke anvendes denne type gyllevogn eller gyllevogn med tilsvarende sikkerhed, skal der etableres en betonbelagt læsseplads, hvor der sker påfyldning af gylle. Fra pladsen skal der være afløb til en opsamlingsbeholder med pumpeanlæg, så gylle pumpes tilbage i gyllebeholderen. Herudover skal pumpeanlægget være udformet således, at uvedkommende ikke kan aktivere pumpen, hvorved der kan ske utilsigtet udpumpning af gylle. Kørsel af gylle til Båndlev Biogas skal ligeledes overholde dette vilkår.

7. Nyt vilkår: Der skal føres en logbog for gyllebeholderen, hvori eventuelle skader på teltoverdækningen noteres med angivelse af dato for skaden samt dato for reparation. Logbogen skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

8. Nyt vilkår: Bedriften skal indrettes og drives, så befæstede arealer omkring stalde og opbevaringsanlæg holdes rene og fri for spild af foder-, affalds- og gødningsrester. Afledning til nedsvivning eller recipient må kun ske, når der er tale om rent overfladevand.

9. Nyt vilkår: Afløb, beholdere, pumper og andet, som anvendes til afledning af flydende husdyrgødning, spildevand, restvand og saftafløb, skal til enhver tid være i driftsklar stand.

10. Nyt vilkår: Gyllen må kun omrøres umiddelbart inden flytning af gylle og tømning af gyllebeholderen.

Transport

11. Nyt vilkår: Adgangsvejen fra Hesselballevej mod syd skal anvendes ved ind- og udkørsel.

Lugt og støv

12. Svinebrugets drift skal indrettes således, at der ikke opstår væsentlige lugt- eller støvgener for omkringliggende nabobeboelser. Tilsynsmyndigheden vurderer i forbindelse med en eventuel klage samt ved tilsyn, om generne er væsentlige.

13. Ventilationsfirmaets instruktioner for vedligeholdelse af ventilationsanlæggene skal følges. Ventilationsanlæggene skal rengøres jævnligt og justeres efter behov, dog mindst en gang om året.

14. Der skal jævnligt gøres rent i staldene, dvs. i det mindste når hvert afsnit tømmes for dyr. Bund- og vægflader skal så vidt muligt holdes tørre for at mindske lugtgenerne.

15. Vinduer i staldafsnit mod naboejendommen skal holdes lukkede.

16. Flisfyret må ikke give anledning til væsentlige lugt- eller støvgener for de omkringboende.

17. Aske fra eget flisfyrianslæg skal opbevares på en sådan måde, at udsivning af forurenende stoffer til jorden ikke kan finde sted. Der skal som minimum findes ny placering til stakkene hvert år, og disse skal overdækkes med presenning straks efter udlægning.

18. Tilrettet vilkår: Flisfyret skal have en energieffektivitet svarende til en virkningsgrad på mindst 85%, eller fyret skal udskiftes til en anden, mindst lige så energieffektiv energifrembringelsesmetode

Foder

19. Der skal udarbejdes en blandeforskrift for foder mindst hver tredje måned, hvis der anvendes hjemmeblandet foder.

20. Logbogen/produktionskontrollen, indlægssedler for hver tredje måned samt eventuelle blandeforskrifter skal opbevares på husdyrbruget i mindst fem år og forevises på tilsynsmyndighedens forlangende.

21. Der skal føres logbog eller produktionsprotokol, hvoraf følgende skal fremgå:
 Antal årssøer

- Grise pr. årssø
- Fravænningsalder- og vægt
- Foderforbrug
- Det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEso og fosfor pr. FEso i foderblandingerne.

Energi og ressourcestyring

22. **Revideret vilkår:** Husdyrbruget skal indenfor 1 år efter meddelelse af revurderingen være gennemgået af en energifaglig konsulent med det formål at sikre, at lønsomme ressourcebesparende teknologier løbende indføres på husdyrbruget. Gennemgangen skal som minimum indeholde en beskrivelse og vurdering af de aktuelle forhold samt mulighederne for indførelse af energibesparende teknologi vedr. belysning, køle- og fryseanlæg, varmeanlæg, ventilationsanlæg, maskinel og lign. samt de heraf afledte forhold, såsom f.eks. varmegenindvindingspotentialer, pumpetyper etc. Gennemgangen skal dertil fremhæve, om der er lønsomme teknologier, som kan indføres. Kontrolrapport skal fremsendes til Aarhus Kommune.

23. **Nyt vilkår:** Vandforbruget skal så vidt muligt minimeres ud fra det oplyste.

24. **Nyt vilkår:** Husdyrbruget skal opbevare dokumentation for vand- og elforbrug i mindst 5 år.

Støj

25. Svinebrugets bidrag til støjniveauet målt ved nabobeboelse i det åbne land må i intet punkt overstige følgende grænseværdier:

	Tidsinterval	Grænseværdi	Midlingstid
Hverdage	Kl. 07.00-18.00	55 dB(A)	Ref. tid 8 timer
Lørdage	Kl. 07.00-14.00	55 dB(A)	Ref. tid 7 timer
Lørdage	Kl. 14.00-18.00	45 dB(A)	Ref. tid 4 timer
Søn- og helligdage	Kl. 07.00-18.00	45 dB(A)	Ref. tid 8 timer
Aften	Kl. 18.00-22.00	45 dB(A)	Ref. tid 1 time
Nat	Kl. 22.00-07.00	40 dB(A)	Ref. tid ½ time

26. Støjbelastningen er det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) målt eller beregnet i punkter 1,5 m over terræn. Referencetiden er det mest støjbelastede tidsrum i perioden. Støjens maksimalværdi må om natten ikke overstige 55 dB(A) ved boliger.

27. Brugen af landbrugsredskaber i marken er undtaget fra støjgrænserne.

28. **Nyt vilkår:** Husdyrbrugets bidrag til vibrationsniveauet ($\text{dB re } 10^{-6} \text{ m/s}^2$) målt som det maksimale KB-vægtede accelerationsniveau med tidsvægtning S , må ikke overstige værdierne i bebyggelser med følgende anvendelser, jf. *Orientering fra Miljøstyrelsen nr. 9, 1997, om lavfrekvent støj, infralyd og vibrationer i eksternt miljø:*

Anvendelse	Kl.	Vægtet accelerationsniveau, L_{av} i dB
Boliger i boligområder (hele døgnet)	Hele døgnet	75
Boliger i blandet bolig/erhvervsområde	18-7	
Børneinstitutioner og lignende	I åbningstiden	80
Boliger i blandet bolig/erhvervsområde	7-18	
Kontorer, undervisningslokaler og lignende	Hele døgnet	80
Erhvervsbebyggelse	Hele døgnet	85
Kontorer og tilsvarende lokaler i erhvervsbebyggelse, hvor der foregår følsomme aktiviteter	Hele døgnet	80

29. Nyt vilkår: Husdyrbrugets bidrag til niveauet for lavfrekvent støj og infralyddrift (dB re 10^{-6} m/s²) målt indendørs må ikke overstige værdierne i nedenstående tabel. Grænserne gælder for ækvivalentniveauet over et måletidsrum på 10 minutter, hvor støjen er kraftigst.

Anvendelse	Kl.	A-vægtet lydtryksniveau (10-160 Hz), dB	G-vægtet infralydniveau, dB
Beboelsesrum, herunder børneinstitutioner og lignende	18-7	20	85
	7-18	25	85
Kontorer, undervisningslokaler, og lignende støjfølsomme rum	Hele døgnet	30	85
Erhvervsbebyggelse	Hele døgnet	35	90

30. Såfremt kommunen får begrundet mistanke om, at vilkår vedr. støjgrænser ikke er overholdt, forlanges det, at landbruget foretager de nødvendige tiltag og efterfølgende fremsender dokumentation for, at støjgrænserne ikke er overskredet. Udgifterne hertil afholdes af landbruget. Dokumentationen skal ske i form af målinger og/eller beregninger foretaget i en periode, hvor bedriftens støj under normale forhold er maksimal. Dokumentation vedrørende støj skal udføres efter gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen, pt. nr. 5/1984, Målinger af ekstern støj og nr. 5/1993, Beregning af ekstern støj fra virksomheder eller Orientering nr. 9/1997. Måling og beregning skal udføres af et målefirma, der er akkrediteret eller en person, der er certificeret til "miljømålinger – ekstern støj".

Skadedyr

31. Der skal på ejendommen foretages effektiv fluebekæmpelse i overensstemmelse med de til enhver tid nyeste retningslinjer fra Danmarks Jordbrugsforskning, skadedyrlaboratoriet.
32. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr.

Spildevand, jord og overfladevand

Sprøjtemidler

33. Påfyldning af marksprøjten skal foregå på en befæstet plads med afløb til en opsamlingsbeholder. Hvis der ved et uheld løber sprøjtemiddel i opsamlingsbeholderen, skal indholdet straks fortyndes og udspreddes på den mark, der skulle sprøjtes.
34. Skyllevand fra indvendig vask af sprøjteudstyr skal udspreddes på marken. Udvendig vask skal foregå på et befæstet areal med afløb til opsamlingsbeholder, og vaskevandet skal ledes til gyllebeholderen.

Udleveringsrampen

35. Gødning og vaskevand fra udleveringsrampen skal ledes til gyllekanalerne eller til en opsamlingsbeholder og videre til gyllebeholderen.

Flydende foder

36. Flydende foder eller gødningsstoffer må ikke ved spild kunne afledes til dræn eller vandløb.
37. Sanitært spildevand fra mandskabsrum skal ledes til særskilt anlæg for husspildevand.

38. Spildevand fra vask af stalde betragtes som flydende husdyrgødning, som skal ledes til en gyllebeholder, da det kan indeholde rester af foder og gødning.

39. Nyt vilkår: Såfremt der på husdyrbruget anvendes eller frigives farlige stoffer⁴, skal dette begrænses mest muligt for at undgå risiko for forurening af jord og grundvand.

Affald

40. Affald skal opbevares på en måde, som ikke medfører forurening af omgivelserne, herunder jord, grundvand, vandløb eller luft. Opbevaring og bortskaffelse af affald skal følge de gældende regulativer for Århus Kommune for Erhvervsaffald og for Farligt Affald.

41. Der skal foreligge dokumentation for korrekt bortskaffelse af affald fx i form af kvitteringer fra aftagende firmaer. Den del af affaldet der kan afleveres på genbrugsplads er undtaget herfra.

42. Døde dyr skal som minimum opbevares efter reglerne i bekendtgørelse om opbevaring af døde dyr. Opbevaring og afhentning må ikke give anledning til væsentlige gener for omkringboende eller forbipasserende. Tilsynsmyndigheden vurderer i forbindelse med en eventuel klage samt ved tilsyn, om generne er væsentlige.

43. Nyt vilkår: Virksomhedens eventuelle olie- og kemikalieoplag, herunder olie- og kemikalieaffald, skal til enhver tid opbevares i tæt emballage og stå overdækket på fast, tæt bund uden mulighed for afløb til kloak, jord, overfladevand eller grundvand. Opbevaringen skal tillige være med spildsikring, som beskrevet i Aarhus Kommunes forskrift om opbevaring af olie og kemikalier⁵.

Uheld og risici

44. Landbruget skal indrettes og drives således, at spild og andet utilsigtet udslip af forurenende stoffer forhindres og forebygges.

45. Pumpning af gylle til gyllevogn skal ske under opsyn. Pumpeanlægget til og fra gyllebeholderen skal være udformet, så pumpen ikke kan aktiveres ved et tilfælde.

46. Ved uheld der afstedkommer risiko for forurening af miljøet skal beredskabet straks orienteres via tlf. 112.

47. Der skal foreligge en beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller hvornår og hvordan, der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø, herunder også ved udbringning af gødning og sprøjtemidler. Planen skal løbende opdateres og være tilgængelig og synlig for ejendommens ansatte og andre, der arbejder på bedriften, både i staldene og i det kørende materiel. Beredskabsplanen skal være tilgængelig på et sprog, de ansatte forstår.

48. Gyllebeholderne skal jævnligt og mindst én gang årligt visuelt kontrolleres for skader og brud, herunder kabelbrud. Evt. brud eller skader skal straks udbedres.

---

⁴ Ved farlige stoffer forstås stoffer og blandinger som defineret i artikel 3 Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1272/2008 om klassificering, mærkning og emballering af stoffer og blandinger.

⁵ Nuværende link til forskriften på Aarhus Kommunes hjemmeside: <https://www.aarhus.dk/virksomhed/miljoe/reguleringer-og-vejledninger-om-miljoeforhold/saadan-skal-du-opbevare-olier-og-kemikalier/>

Egenkontrol

49. En journal (en samling af oplysningerne) med nedenstående punkter skal udarbejdes hvert år, så den er klar til 1. november, og skal forevises Aarhus Kommune på forlangende, fx ved tilsyn.
- Dokumentation for produktionens størrelse, fx i form af gødningsregnskab eller relevant udtræk fra e-kontrol.
  - Markplaner, der viser udbringningen af husdyrgødning fra denne ejendom.
  - Servicerapport for eftersyn og justering af ventilationsanlæg.
  - Dokumentation for bortskaffelse af affald.
  - Reparation af gyllebeholder.
  - Uheld, der har medført risiko for forurening af grundvand eller vandløb.
  - Dokumentation for, at foderet overholder vilkårene herom.

Ophør

50. Ved ophør af driften på ejendommen skal der træffes de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage til en tilfredsstillende tilstand.

MILJØTEKNISK BESKRIVELSE OG VURDERING

BAT for IE-husdyrbrug og særlige vilkår

Et af formålene med den regelmæssige revurdering er, at det løbende sikres, at husdyrbrugets indretning og drift fortsat er baseret på anvendelse af bedste tilgængelige teknik (BAT). Med begrebet "bedste tilgængelige teknik" menes den teknik, som mest effektivt giver et højt beskyttelsesniveau for miljøet som helhed, og som samtidig er afvejet i forhold til miljømæssige fordele og økonomiske udgifter

Hvilken teknologi der anses for BAT-teknologi, fastlægges af Miljøstyrelsen ud fra afprøvninger af forskellige teknologier for bl.a. renseseffekt og økonomi. Herefter foretages for alle teknologier en afvejning af renseseffekt over for prisen på teknologien for at sikre, at teknologien ikke er uforholdsmæssigt dyr i forhold til dens effektivitet. Teknologier kan altså blive afvist som BAT-teknologi, fordi de er for ineffektive, eller fordi de er for dyre.

Ved fastlægnen af, hvad der anses for BAT-teknologi, anlægges den betragtning, at større virksomheder i branchen generelt må forventes at have bedre økonomiske muligheder end små for at anvende forureningsbegrænsende teknologi i produktionen. BAT-kravet fastsættes derfor strammere for større husdyrbrug end for små (proportionalitet).

I henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens §34 skal det ved en revurdering sikres, at husdyrbruget indrettes og drives på en sådan måde, at:

1. Der ud over iagttagelse af kravet i § 25 (om emission) er truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forurening ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik,
2. Energi- og råvareforbruget udnyttes mest effektivt,
3. Mulighederne for at substituere særligt skadelige eller betænkelige stoffer med mindre skadelige eller betænkelige stoffer er udnyttet,
4. Produktionsprocesserne er optimeret, i det omfang det er muligt,
5. Affaldshierarkiet, jf. § 6 b i lov om miljøbeskyttelse, iagttages,
6. Der, i det omfang forureningen ikke kan undgås, er anvendt bedste tilgængelige rensningsteknik, og
7. Der er truffet de nødvendige foranstaltninger med henblik på at forebygge uheld og begrænse konsekvenserne heraf.

Ved Aarhus Kommunes vurdering i relation til § 35 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen indgår Miljøstyrelsens Teknologiblade, Miljøstyrelsens digitale husdyrvejledning samt kravene i EU-kommissionens referencedokument om BAT for intensive hold af svin og fjerkræ (BREF-dokument 2017) samt BAT-konklusioner. Nedenfor vil de enkelte emner blive gennemgået.

Den miljøtekniske redegørelse fremgår af den eksisterende miljøgodkendelse af 24. oktober 2007, samt revurdering af 16. december 2015. Se desuden redegørelse i ansøgers miljøtekniske beskrivelse vedr. BAT (bilag 2).

I de følgende afsnit redegøres for argumenterne for de nye vilkår, samt årsager til, at nogle eksisterende vilkår udgår eller ændres.

Årsproduktion, drift og indretning

Husdyrbruget blev oprindeligt godkendt til en årlig produktion på maksimalt 850 årssøer med smågrise til 7 kg, samt 6000 smågrise fra 7-30 kg, svarende til 231,3 DE efter gældende beregningsmetode. Den 3. juli 2017 anmeldte husdyrbruget et ikke-godkendelsespligtigt skift i

dyretype til 800 årssøer, 30.500 smågrise (7-10,8 kg), 400 smågrise (10,8-30 kg) og 400 slagtesvin (30-110 kg) svarende til 216 DE.

Der er tale om et lovligt eksisterende husdyrbrug, hvor det ikke er påkrævet, at staldanlægget ændres. Staldanlægget skal i forbindelse med revurderingen dog leve op til BAT. I den forbindelse har Aarhus Kommune taget udgangspunkt i Miljøstyrelsens vejledende BAT-standardkrav.

En revurdering indebærer ikke udvidelser eller ændringer af den oprindelige miljøgodkendelse og efterfølgende tillæg, der kan medføre øget forurening, hvorfor den tilladte produktion er fastsat til det anmeldte skift i dyretype af 3. juli 2017. Dette er fastsat med vilkår, og fremgår af tabellen nedenfor. Tidligere vilkår vedr. fleksibilitet er i den forbindelse også ophævet. Vilkår vedr. miljøhandlingsplan udgår, da kravet om miljøhandlingsplan er estattet af og indgår i de generelle regler vedr. miljøledelse. Indretning af ejendommen med stalde og anlæg som vist på bilag 1 er fastholdt med vilkår.

Dyretype	Antal	Vægt	Dyreenheder
Årssøer	800		180,89
Smågrise	30.500	7-10,8 kg	22,67
Smågrise	400	10,8-30 kg	1,49
Slagtesvin/polte	400	30-110 kg	10,95
		I alt	216,00

Skema 1 Godkendt dyrehold

Vilkår der udgår:

1A⁶. Godkendelsen omfatter en årlig produktion på maksimalt 850 årssøer med smågrise til 7 kg, samt 6000 smågrise 7-30 kg. Svarende til i alt 231,3 DE efter nugældende beregningsmetode.

2A. Vægt og antal af dyr kan variere i mindre grad, så længe produktionen holder sig indenfor det tilladte antal dyreenheder. Hvis produktionen ønskes udvidet eller der ønskes produceret en anden type dyr, skal dette anmeldes til Aarhus Kommune, som vurderer om det kan ske indenfor nærværende godkendelses rammer.

2B. Der kan bl.a. tillades en variation, som giver mulighed for max 480 polte (30-107 kg). Herved skal antal årssøer nedsættes til 795 (eller nedsæt antal smågrise).

5A. Der skal laves en miljøhandlingsplan, der omhandler forbedringer indenfor de vilkår, hvor dette er nævnt, dvs. lugt, aske og egenkontrol. Miljøhandlingsplanen skal foreligge senest 29. oktober 2007.

Produktionsareal

Siden anmeldelsen om skift i dyretype af 3. juli 2017 er der sket ændringer i måden husdyrbrug bliver reguleret på, således at der i dag gives miljøgodkendelse til produktionsarealet i staldanlæggene. Fra 1. august 2017 bliver miljøgodkendelser således givet til et antal m² produktionsareal.

Definitionen på et produktionsareal er et areal i fast placerede husdyranlæg (stalde), hvorpå dyrene kan opholde sig, og har mulighed for gødningsafsætning, og som dyrene ikke kun har kortvarig adgang til.

---

⁶ Vilkårenes nummerering stammer fra husdyrbrugets første revurdering af 16. december 2015.

I revurderingsskemaet er der angivet et produktionsareal svarende til den reelle opdeling af staldanlægget. Hele staldarealet er taget med, så der regnes på worst case, da der er tale om en revurdering, og det fortsat er antallet af dyr, der er godkendelsesgrundlaget.

Størrelsen af produktionsarealerne er ens i ansøgt drift, nudrift og 8-års drift.

Nedenstående tabel angiver det oplyste produktionsareal:

Staldafsnit	Dyretype, gulvtype	Staldareal	Produktionsareal
Smågrisestald	Søer, gold og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv	1.556 m ²	47 m ²
	Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv		203 m ²
	Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv.		567 m ²
Drægtighedsstald	Søer, gold og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv.	2.268 m ²	564 m ²
	Søer, gold og drægtige. Løsgående, delvis spaltegulv		1.534 m ²
Farestald	Søer, gold og drægtige. Individuel opstaldning, delvis spaltegulv.	1.465 m ²	21 m ²
	Smågrise. Toklimastald, delvis spaltegulv.		20 m ²
	Slagtesvin. Delvis spaltegulv, 25-49% fast gulv		66 m ²
	Søer, diegivende. Kassestier, delvis spaltegulv.		816 m ²
	I alt	5.289 m ²	3.838 m ²

Skema 2 Produktionsarealer på husdyrbruget

Opbevaring og håndtering af husdyrgødning

Husdyrbruget råder over tre gyllebeholdere, som vist i skemaet nedenfor. Den største gyllebeholder (3.000 m³) blev anmeldt i 2022.

Opbevaringsanlæg	Type	Miljøteknologi	Overfladeareal
Gylletank (845 m ³)	Gyllebeholder	Fast overdækning	233 m ²
Gylletank (2.090 m ³)	Gyllebeholder	Fast overdækning	506 m ²
Gylletank (3.000 m ³)	Gyllebeholder	Fast overdækning	1.067 m ²

Skema 3 Gødningsopbevaring på husdyrbruget

Der ændres ikke på bedriftens praksis med opbevaring og håndtering af husdyrgødning. Dog fastholdes teloverdækning og overfladeareal ved vilkår. Derudover er vilkår vedr. opbevaringskapacitet fjernet, da opbevaringskapacitet er omfattet af generelle regler i husdyrgødningsbekendtgørelsens kapitel 5. Grundet husdyrbrugets placering tæt på nabobeboelser i Hesselballe er der stillet vilkår til den generelle drift relateret til opbevaring af husdyrgødning. Hertil kommer vilkår vedr. omrøring af gyllebeholdere ifm. udkørsel.

Vilkår der udgår:

12A. Opbevaringsanlæggene for husdyrgødning på ejendommen skal have en opbevaringskapacitet på mindst 9 måneder.

BAT-teknologi i staldanlæg og opbevaringslagre

Renere teknologi og bedste tilgængelige teknik (BAT) er ifølge Miljøstyrelsens vejledning om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug at betragte som en generel ikke-stedbunden

branchenorm. Dette betyder, at særlige følsomme eller for den sags skyld robuste omgivelser ikke har indflydelse på niveauet ved fastlæggelse af BAT. Særligt med begrebet "tilgængelig teknik" menes, at teknikken under afvejning af økonomiske udgifter og miljømæssige fordele skal være mulig at anvende i landbrugssektoren som helhed. Der ligger her i termen 'tilgængelig' indbygget en afvejning mellem mål og midler, men vel og mærke afvejet på sektorniveau og ikke på bedriftsniveau.

BAT i forhold til gødningsopbevaring er ifølge Aarhus Kommune bl.a.:

- at udbringningen ikke giver anledning til unødige gener.
- at anlæg til opbevaring af gødning mindst en gang om året tømmes for inspektion for revner/utætheder m.v. og vedligeholdelse.
- at der er tilstrækkelig opbevaringskapacitet på husdyrbruget.
- at flydelag på gyllebeholdere opretholdes, og at flydelaget hurtigt reetableres, når det brydes.

Samlet vurderes det med de stillede vilkår, at gødningshåndtering i eksisterende stalde m.v. lever op til kravet om BAT, hvis denne til enhver tid følger bestemmelserne i lovgivningen. Det vurderes, at husdyrbrugets staldindretning og gødningsopbevaringsanlæg overholder lovgivningen i henhold til husdyrbrugloven, miljøbeskyttelsesloven og heraf afledte bestemmelser.

BAT-emissionsgrænseværdi for ammoniak

Der sker ingen ændringer af stalde og dyrehold. Der er tale om et lovligt eksisterende husdyrbrug, hvor det ikke er påkrævet, at staldanlægget ændres. Staldanlægget skal dog i forbindelse med revurderingen leve op til Miljøstyrelsens vejledende grænseværdier for ammoniakemission for eksisterende staldanlæg. Ved beregning af BAT-emissionsniveauet skal de aktuelle normtal bruges.

Det samlede BAT krav for husdyrbruget er i www.husdyrgodkendelse.dk er vist på tabellen herunder, og er beregnet til 4.773 kg NH₃-N/år, og den faktiske emission er beregnet til 4.412 kg NH₃-N/år. Beregningerne er foretaget efter de retningslinjer og beregningsmetoder der fremgår af Miljøstyrelsens standardvilkår for BAT.

Samlet BAT beregning 			
	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N /år)	4051	722	4773
Faktisk emission (kg NH ₃ -N /år)	4051	361	4412
Forskel (kg NH ₃ -N /år)	-	-	361
Vejledende BAT Overholdt?	-	-	Ja

Table 1 BAT-beregning

Da det samlede BAT krav for husdyrbruget er overholdt, stilles der ikke yderligere vilkår til staldindretning eller gødningsopbevaring.

Påvirkning af natur

For at vurdere påvirkning af omkringliggende naturområder foretages der beregning af kvælstofdeposition i www.husdyrgodkendelse.dk i omkringliggende naturområder. Aarhus Kommune har vurderet, hvorvidt der i forbindelse med husdyrbruget er behov for en beskyttelse af naturen med dens bestand af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder

områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særligt sårbart over for næringsstofpåvirkning.

Kategori 1 natur

Kategori 1 natur omfatter bestemte ammoniakfølsomme naturområder, som er beliggende indenfor internationale naturbeskyttelsesområder og er omfattet af udpegningsgrundlaget, samt heder og overdrev, som er beliggende indenfor internationale naturbeskyttelsesområder og som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Staldanlægget ligger i en afstand af ca. 12 km m fra det internationale naturbeskyttelsesområde (Natura 2000-område) nr. 230, Kaløskovene og Kaløvig (figur 1).

Figur 1 Kategori 1 og 2-natur. Grå cirkel angiver 1km radius af staldanlægget.

Kommunen har vurderet, at det ikke er nødvendigt at foretage en miljøkonsekvensvurdering i forhold til Natura 2000-området, idet anlægget ligger langt fra Natura 2000-området. Det er via beregning dokumenteret, at totaldeposition fra staldanlægget vil være 0,0 kg N/ha/år på Natura-2000 området. Projektet overholder således den maksimalt tilladte totaldeposition⁷ jf. § 26 i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug.

Ammoniakfølsomme naturtyper (kategori 2 natur)

Kategori 2 natur er følgende ammoniakfølsomme naturområder, som er beliggende udenfor internationale naturbeskyttelsesområder: højmoser, lobeliesøer, heder over 10 ha i størrelse, og overdrev over 2,5 ha i størrelse.

Staldanlægget ligger ca. 2,3 km syd for et overdrev på over 2,5 ha, som er nærmeste område med kategori 2 natur, jf. § 7, stk. 1, nr. 2 i husdyrbrugloven. Ifølge beregninger i det digitale ansøgningssystem vil totaldepositionen som følge af ammoniakemission fra staldanlægget efter udvidelsen være 0 kg N/ha/år på den del af naturområdet, som ligger nærmest staldanlægget. Projektet overholder således den maksimalt tilladte totaldeposition på 1,0 kg N/ha/år i henhold til § 27 i bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug.

⁷ Den maksimalt tilladte totaldeposition til kategori 1 natur er 0,2 kg N/ha/år, 0,4 N/ha/år, eller 0,7 N/ha/år afhængigt af, hvor mange husdyrbrug, som er lokaliseret i nærheden af naturområdet og påvirker det med ammoniakemission.

Aarhus Kommune vurderer, at kravene om maksimalt tilladt totaldeposition på kategori 1- og kategori 2-natur er overholdt, hvorfor der ikke skal stilles yderligere vilkår.

Bilag IV

I nærheden af staldanlægget er der levesteder for Bilag IV-arten Stor Vandsalamander. I området er der desuden et vandløb, som er potentielt egnede levesteder for Odder (se figur 2). Området må også forventes at være levested for flere flagermusarter. Alle danske flagermusarter er bilag IV-arter.

Efter kommunens vurdering vil depositionen af ammoniak ikke give anledning til en væsentlig ændring af naturtilstanden af de omkringliggende vandhuller, skove, moser, og overdrev og deres værdi som leve- og yngelokalitet for Bilag IV-arterne Stor Vandsalamander og Odder, eller for øvrige sjældne arter.

Figur 2 Forekomst af Bilag IV-arter. Den sorte cirkel angiver 1 km radius af anlægget, der er markeret med rød prik. Blå skravering angiver vandløb, der kan være potentielt levested for odder. Røde markering angiver vandhuller med fund af Stor Vandsalamander.

Det er samlet kommunens vurdering, at ammoniakemission fra anlægget ikke vil medføre tilstandsændringer af beskyttet natur eller forringelse af levesteder for eller forekomst af sjældne arter.

Arealer

Vilkår vedr. arealer er ophævet ved ikrafttræden af ny husdyrlov den 01/08/2017 jf. Lovbek. Nr. 204 af 28-02-2017 om ændring af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, lov om miljøbeskyttelse, lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække og forskellige andre love. Arealerne er fremadrettet reguleret af generelle krav.

Vilkår der udgår:

36A. Husdyrgødningen skal udbringes på de arealer, der er markeret på kort i bilag 5. 37A. Eng beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3 må ikke modtage husdyrgødning, udover hvad der kommer fra evt. græssende kreaturer (markeret på kort bilag 4).

Lugt og støv

Ejendommen er beliggende i det åbne land i landsbyen Hesselballe. Nærmeste beboelse (Hesselballevej 56) ligger ca. 80 meter fra ejendommen. Denne bolig er også den nærmeste samlede bebyggelse. Nærmeste byzone er Hjortshøj der ligger ca. 800 meter sydøst for anlægget.

I henhold til NMK-132-00405 af 20. juni 9. august 2012 giver husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen ikke hjemmel til at bestemme, at bekendtgørelsens såkaldte beskyttelsesniveau for lugt, jf. §§ 31 og 32 og bilag 3 pkt. B skal gælde i revurderingssager. BAT til forebyggelse og reduktion af lugtemissioner finder kun anvendelse i tilfælde, hvor der forventes og/eller er dokumenteret lugtgener i følsomme omgivelser (jf. BAT 12 i Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) 2017/302 af 15. februar 2017).

Hvis det i forbindelse med revurderingen af husdyrbrugets godkendelse, der (som beskrevet tidligere) skal omfatte alle godkendelsens vilkår, konstateres, at der er "lugtproblemer", kan kommunen i medfør af husdyrbruglovens § 40, stk. 2, meddele et påbud om lugtreducerende tiltag, hvis betingelserne for at meddele et sådant påbud er opfyldt. Kommunens eventuelle påbud om lugtreducerende tiltag vil i sådanne tilfælde være begrundet i en væsentlig forurening, hvor der f.eks. er fremkommet nye oplysninger om forureningens skadelige virkning, der ikke kunne forudses ved godkendelsens meddelelse, eller forureningen i øvrigt går ud over det, som blev lagt til grund ved godkendelsens meddelelse (NMK-132-00405).

Ved vurderingen af, om et husdyrbrug, hvis miljøgodkendelse skal revurderes, giver anledning til væsentlige lugtgener for de omkringboende, kan kommunen inddrage, om det beskyttelsesniveau for bl.a. lugt, der er fastsat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, overskrides. Lugtgener baseres på beregninger af lugtgenestande, der beregnes i det elektroniske ansøgningssystem. Lugtgenestanden er et udtryk for, hvor langt væk fra produktionen, der vil opleves uacceptable lugtgener. Lugtemissionen beregnes ikke som et gennemsnit i løbet af året, men på baggrund af perioder med spidsbelastning.

Da der tidligere har været klager over lugt fra ejendommen fra de omkringliggende naboer, har Aarhus Kommune gennemgået lugtberegningen i IT-ansøgningssystemet. Beregningen viser, at husdyrbruget ikke overholder lugtgenekriterierne til nærmeste samlede bebyggelse i tre punkter – hhv. Hesselballevej 45, 51 og 56.

For stalde og anlæg, som er lovligt placeret, gælder imidlertid, at tilstande, som var lovligt etableret før de nye reglers ikrafttræden (stipladsmodellen), ikke kan gøres ulovlige som følge af de nye regler. Kommunen kan derfor kun stille krav til reduktion af lugt fra staldene, når lugtgenestanden er overskredet (som i dette tilfælde), og såfremt en eventuel lugtreduktion er økonomisk og teknisk mulig ud fra princippet om proportionalitet.

Proportionalitet

På baggrund af klager over lugt fra anlægget, og at lugtgenekriterierne er overskredet til samlet bebyggelse, har husdyrbruget indsendt proportionalitetsvurdering af mulighederne for at indføre lugtreducerende teknologier.

Husdyrbrugets proportionalitetsvurdering:

Beregninger vedrørende lugt er foretaget via husdyrgodkendelse.dk. der er i beregningen i husdyrgodkendelse taget udgangspunkt i nettoarealerne i staldene. Beregningerne viser at lugtgenekriteriet til nærmeste samlede bebyggelse ikke kan overholdes.

Når lugtgenekriteriet ikke kan overholdes i forbindelse med en revurdering, kan kommunen påbyde ejendommen at bruge tilgængelig teknik til lugtreduktion, teknologien skal være proportional og optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste, teknologien må jf. Miljøstyrelsen ikke

have højere omkostning end 5 kr./stiplads. I praksis betyder dette, at det især ift. ældre staldanlæg på IE-husdyrbrug oftest ikke vil stå mål med omkostningerne at pålægge relevante BAT-teknologier. Dertil kommer, at der for nuværende kun findes et begrænset udvalg af teknologier på Miljøstyrelsens teknologiliste, som er relevante i forhold til at nedbringe lugtemission. Det eneste relevante virkemiddel på Miljøstyrelsens teknologiliste er "Ugentlig udslusning af slagtesvinegylle i fulddrænede stalde". Ugentlig udslusning af gylle i fulddrænede slagtesvinestalde medfører en årlig omkostning på ca. 5 kr. per stiplads, og virkemidlet vil således have en årlig omkostning på ca. 10.000 kr. per år for et IE-husdyrbrug med 2000 stipladser til slagtesvin. Virkemidlet kan kun anvendes i slagtesvinestalde med fulddrænet gulv, og vil i øvrigt kunne være hindret af, at IE-husdyrbruget benytter sig af andre teknologier, der ikke kan kombineres med hyppig udslusning.

Hyppig udslusning i slagtesvinestald:

Virkemidlet er på Miljøstyrelsens teknologiliste med en effekt på 20%, og det vurderes at være proportionalt at etablere i slagtesvinestalde. Da staldene ikke er etableret med drænet gulv, kan teknologien ikke anvendes.

Anlæg til luftrensning (lugt) på Miljøstyrelsens Teknologiliste:

Kemisk luftrensning (Agrifarm Agri Airclean) og Biologisk luftrensning (KJ Klimateknik BAC-1, Skov - Farm AirClean BIO Flex)

Den samlede omkostning til kemisk luftrensning omfattende både løbende driftsomkostning og årlig investeringsomkostning er opgjort til 11 – 92 kr. per produceret slagtegris eller 62-522 kr. per m² produktionsareal. De samlede driftsomkostninger til biologisk luftrensning udgør 43-303 kr. per m² produktionsareal svarende til 8-52 kr. per produceret slagtegris.

Husdyrbruget konkluderer, at det ikke er proportionalt at installere lugtreducerende teknologi på anlægget på Hesselballevej 49.

Husdyrbruget overholder ikke genekriterierne for lugtemission da lugtegeneafstanden til nærmeste samlede bebyggelse er overskredet, men da husdyrbruget er lovligt etableret, kan kommunen kun stille krav til reduktion af lugt fra staldene, hvis lugtreduktionen er økonomisk og teknisk mulig ud fra princippet om proportionalitet.

Aarhus Kommune vurderer at det ikke er proportionalt at installere lugtreducerende teknologi på anlægget på Hesselballevej 49. Desuden udgår nedenstående vilkår vedr. lugt som en del af miljøhandlingsplanen, da dette i dag er et generelt krav ift. miljøledelse.

Vilkår der udgår:

16A. Reduktion af lugt skal indgå i miljøhandlingsplanen.

Flisfyr

Husdyrbruget fik den 22. juni 2020 et påbud om at udskifte eksisterende halmfyr til flisfyr. Vilkår vedr. virkningsgrad fastholdes. Vilkår 20A og 30A vedr. halmfyr justeres.

Foder

BAT ammoniak

Alle dyr vil blive fasefodret, med minimum to faser. Ved fasefodring anvendes der forskellige foderblandinger gennem dyrets vækstfaser, der er tilpasset dyrets behov for næring. Fasefodring giver derfor mulighed for at foderet kan udnyttes optimalt, hvorfor det er muligt at reducere indholdet af råprotein i fodret.

BAT fosfor

De teknikker og teknologier, der er rettet mod at reducere tilførslen af fosfor til udbringningsarealerne omfatter enten fodringsteknikker (fasefodring, fytasetilsætning, benzosyre tilsætning, sammensætning af foderet) der mindsker husdyrgødningens indhold af fosfor, eller separeringsteknikker, der medfører, at den mest fosforholdige del af husdyrgødningen kan afsættes til udbringning på andre arealer eller til forbrænding eller afgasning i biogasanlæg. Husdyrbruget tilsætter fytase til foderet.

Ved meddelelse af denne revurdering bliver husdyrbruget omfattet af BAT-konklusionen for IE-husdyrbrug, der er indarbejdet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens kapitel 17, jf. IE-direktivets artikel 6. Det er et lovgivningsmæssigt krav, at IE-husdyrbrug for at reducere den samlede mængde kvælstof, der udskilles, som minimum enten skal anvende fasefodring tilpasset dyrenes behov i produktionsperioden, reducere indholdet af råprotein ved hjælp af en god aminosyrebalance, eller ved at bruge et eller flere fodertilsætningsstoffer, som nedsætter den samlede mængde kvælstof, der udskilles.

Det er endvidere et krav, at IE-husdyrbrug for at reducere den samlede mængde fosfor, der udskilles, som minimum skal anvende enten fasefodring tilpasset dyrenes behov i produktionsperioden, et eller flere fodertilsætningsstoffer som nedsætter den samlede mængde fosfor der udskilles (f.eks. fytase). IE-husdyrbruget kan også anvende en kombination af de nævnte teknikker.

For at overholde BAT-niveauet for ammoniak og fosfor blev der i revurderingen fra 2015 stillet vilkår om, at der skulle anvendes foderkorrektion (se vilkår 7B og 9B i boksen nedenfor). I henhold til husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, pkt. A, afsnit 2.1.2, fremgår det, at BAT i eksisterende staldafsnit ikke kan fastlægges på baggrund af en teknologi, der ikke (længere) er optaget på teknologlisten. Fodringskrav til at reducere udskillelsen af kvælstof og fosfor er blevet omfattet af generel lovgivning, derfor bortfalder vilkår i relation til dette (se boks nedenfor).

Aarhus Kommune vurderer på baggrund af ovenstående, at forhold vedr. foder og optimering heraf pt. opfylder kravet til BAT.

Vilkår der udgår

7B. Der skal foretages foderkorrektion i foderet til søerne: Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som (N ab dyr pr. årssø x antal årssøer) skal være mindre end 20.910 kg N pr år. "N ab dyr pr. årssø" skal beregnes ud fra følgende ligning: $((FE_{so} \text{ pr. årssø} \times \text{gram råprotein pr. FE}_{so}) / 6250) - 1,98 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257)$. Den totale mængde P ab dyr pr. år beregnet som (P ab dyr pr. årssø x antal årssøer) skal være mindre end 4.616 kg P pr. år. "P ab dyr pr. årssø" er beregnet ud fra følgende ligning: $(FE \text{ pr. årssø} \times \text{gram fosfor pr. FE}) / 1000 - 0,58 - (\text{antal fravænnede grise pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,006 \text{ kg P pr. kg tilvækst})$ Ovenstående er beregnet ud fra forudsætningerne i nedenstående tabel. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårligningen skal samlet set overholdes.

Fakta	Værdi
Antal årssøer	850
Fravænnede smågrise pr. årssø	33
Fravænningsvægt	7,1 kg
FE _{so} pr. årssø	1530
Gram råprotein pr. FE _{so}	133,1
Gram P pr. FE _{so}	4,85
Kg N ab dyr pr. årssø	24,6
Kg P ab dyr pr. årssø	5,43

9B. N og P ab dyr skal på baggrund af logbogens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september 2016 til 15. februar 2018.

Energi og ressourcestyring

Miljø- og ressourcestyring bygger på et helhedsprincip om at stræbe mod renere teknologi i landbrugsproduktionen, herunder at udskifte miljøfarlige stoffer med mere miljøvenlige stoffer, at gøre arbejdsgange og processer mindre belastende for miljøet, samt at minimere forbruget af energi, næringsstoffer, vand, pesticider osv., således at tab til omgivelserne bliver minimeret under hensyntagen til produktionens lønsomhed.

Renere teknologi er samtidig det bærende element i husdyrloven og i miljøbeskyttelsesloven. Loven pålægger alle et ansvar, og som landmand kan man selv indføre renere teknologi og påvirke andre til at indføre renere teknologi, bl.a. ved at stille krav, når der købes ind.

Husdyrbrugets valg af BAT i henhold til energi- og ressourcestyring fremgår af BAT-redegørelsen på bilag 2.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) er det BAT bl.a.:

- at husdyrbruget gennemgås med henblik på besparelse på elforbrug og andre energikilder, evt. sammen med husdyrbrugets energiselskab/konsulent,
- at der føres regnskab over forbrug af vand, energi og foder,
- at vandingssystemet vedligeholdes, således at vandspild undgås,
- at der anvendes energibesparende belysning,
- at opdage og reparere eventuelle lækager hurtigst muligt,
- at anlæg og maskiner til stadighed renholdes og vedligeholdes, således at de fungerer optimalt.

Minimering af vandforbrug, samt opbevaring af dokumentation for vand- og elforbrug er fastholdt med vilkår.

Aarhus Kommune mener at det er vigtigt kontinuerligt at have fokus på energiforbruget. På den baggrund ophæves eksisterende vilkår vedr. energieftersyn, og erstattes med et lignende vilkår. Energirapporten skal fremsendes til Aarhus Kommune. Ved meddelelse af denne revurdering bliver husdyrbruget omfattet af BAT-konklusionen for IE-husdyrbrug, der er indarbejdet i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens kapitel 17, jf. IE-direktivets art. 6. IE-husdyrbrug er forpligtet til at anvende energieffektiv belysning i overensstemmelse med reglerne i det til enhver tid gældende bygningsreglement.

Det er Aarhus Kommunes vurdering, at husdyrbruget med de stillede vilkår lever op til BAT ift. energi- og ressourcestyring.

Vilkår der revideres:

6B. Der skal på bedriften foretages energieftersyn af et energiselskab eller en -konsulent, hvor de energiforbrugende processer i bedriften gennemgås. Der skal udarbejdes en rapport som indeholder resultater og evt. konkrete energispareforslag. Rapporten skal indsendes som kopi til kommunen senest 1 år efter denne revurdering.

Støj

De væsentligste støjklider på ejendommen er ventilationsanlægget. Derudover forekommer der støj ved kørsel til og fra ejendommen. På grund af husdyrbrugets placering tæt på nabobeboelser vurderes det at være nødvendigt, at stille yderligere vilkår vedr. vibrationer og lavfrekvent støj.

Skadedyr

Der er ikke sket ændringer i husdyrbrugets praksis omkring rengøring af staldanlægget eller bekæmpelsen af skadedyr. Vilkår vedrørende rengøring og skadedyrsbekæmpelse er fortsat gældende. Aarhus Kommune vurderer, at der ikke skal stilles yderligere vilkår.

Transport

Der sker ingen ændringer i antallet af transporter ift. den oprindelige miljøgodkendelse, da dyreholdet er uændret. Husdyrbrugets ligger meget tæt på naboer i landsbyen Hesselballe, og det vurderes, at være nødvendigt at stille vilkår vedr. ind- og udkørselsforhold af hensyn til hhv. støv-, støj- og lugtgener, som beskrevet i afsnittene ovenfor.

Affald

Husdyrbruget er omfattet af Aarhus Kommunes gældende affaldsregulativ, og affald bortskaffes så vidt muligt til genbrug jf. BAT-redegørelsen på bilag 2. Der stilles vilkår om opbevaring af olie- og kemikalieaffald, hvormed det vurderes, at forhold vedrørende opbevaring af sprøjtemidler og kemikalier er tilstrækkeligt reguleret.

Uheld og risici

Det er Aarhus Kommunes opfattelse at en beredskabsplan er til stor hjælp for landmanden og beredskabet, hvis der skulle ske et uheld, både med hensyn til små hændelser som f.eks. oliespild og store som f.eks. brand, hærværk o.l. Beredskabsplanen giver landmanden en mulighed for at gennemgå bedriften, og foretage en risikovurdering af, hvorvidt der skal ændres på indretning og drift således, at risikoen for forurening i forbindelse med uheld minimeres.

BAT er bl.a.:

- at ejendommen har en beredskabsplan der skal benyttes i tilfælde af uheld eller lignende på ejendommen.
- at alle der arbejder på ejendommen er bekendt med beredskabsplanens indhold og ved hvor den kan findes.
- at beredskabsplanen hænges op synligt flere steder på ejendommen.
- at beredskabsplanen løbende holdes ajour i forhold til husdyrbrugets drift.

Det er Aarhus Kommunes vurdering, at husdyrbruget lever op til BAT i forhold til håndtering af uheld og risici.

Egenkontrol

De eksisterende vilkår vedrørende egenkontrol videreføres. Det er Aarhus Kommunes vurdering, at husdyrbruget lever op til BAT i forhold til egenkontrol.

Ophør

Den generelle praksis ved produktionsophør på et husdyrbrug er, at stalde, anlæg for opbevaring af foder, husdyrgødning, kemikalier og lignende vil blive tømt og rengjort. Hesselballevej 49 er et IE-husdyrbrug og derfor omfattet af bestemmelserne i jordforureningsloven (LBK nr. 282 af 27/03/2017) om afhjælpning af jord- og grundvandsforurening ved ophør af driften af bestemte aktiviteter på listevirksomheder og husdyrbrug. Bestemmelserne fremgår af lovens kapitel 4b og indebærer bl.a., at driftsherren ved driftsophør skal vurdere jordens og grundvandets forureningstilstand som følge af aktiviteterne på husdyrbruget. Driftsherren skal i første omgang indsende et oplæg til miljømyndigheden (kommunen) om, hvordan den forestående vurdering kan foretages. På baggrund af driftsherrens oplæg vil miljømyndigheden give driftsherren påbud om, hvordan

vurderingen skal foretages og en frist herfor. De eksisterende vilkår vedrørende husdyrbrugets ophør videreføres. Kommunen vurderer, at der ikke er behov for yderligere vilkår.

BAT for IE-husdyrbrug og særlige vilkår

Der er Kommunes vurdering, at BAT er anvendt i et tilstrækkeligt omfang i projektet. Kommunen har sikret sig, at husdyrbruget indrettes og drives på en sådan måde, at det kan leve op til kravene om BAT for IE-husdyrbrug.

I forbindelse med revurderinger skal kommunen desuden stille særlige vilkår til IE-husdyrbrug om punkter, som i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 36 stk. 1 nr. 9-13.

9) Tilrettelæggelse af husdyrbruget og driften heraf, så vandforbruget minimeres mest muligt.

I miljøansøgningen (bilag 2) er der redegjort for både vandforbrug og vandbesparende foranstaltninger. Der er stillet vilkår om, at vandforbruget så vidt muligt skal minimeres i forhold til det oplyste.

10) Grænseværdier, tekniske foranstaltninger eller tilsvarende parametre.

Der er stillet vilkår om tekniske foranstaltning eller tilsvarende parametre. Blandt er der stillet vilkår om grænseværdier for støj og rystelser.

11) Regelmæssig vedligeholdelse og overvågning af de foranstaltninger, der træffes for at forebygge og begrænse emissionerne fra husdyrbruget.

Der er stillet vilkår om fast overdækning af gyllebeholdere.

12) Hvordan der ved ophør af driften skal træffes de nødvendige foranstaltninger for at undgå forureningsfare og for at bringe stedet tilbage i tilfredsstillende tilstand.

Der er stillet vilkår om nødvendige foranstaltninger ved ophør, og der henvises til kapitel 17 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

13) Begrænsning af anvendelse, fremstilling eller frigivelse af relevante farlige stoffer i forbindelse med husdyrproduktionen med henblik på at undgå risiko for forurening af jordbund og grundvand på husdyrbruget. Ved farlige stoffer forstås stoffer og blandinger som defineret i artikel 3 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1272/2008 om klassificering, mærkning og emballering af stoffer og blandinger.

Der er i godkendelsen stillet vilkår om, at såfremt der anvendes eller frigives farlige stoffer, skal dette begrænses mest muligt for at undgå risiko for forurening af jord og grundvand på husdyrbruget.

Formålet med vilkårene i denne godkendelse er at sikre, at husdyrbruget med det ansøgte ikke vil have væsentlig virkning på miljøet. Der er blandt andet stillet vilkår om dyrearter, dyretyper, staldsystemer og -teknologi, ammoniakreducerende virkemidler, og de nævnte særlige vilkår for IE-husdyrbrug. Udover overholdelse af vilkårene skal husdyrbruget overholde andre miljøregler, herunder særregler for IE-husdyrbrug.

SÆRREGLER FOR IE-HUSDYRBRUG

Særregler for IE-husdyrbrug fremgår af kapitel 17 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen og skal overholdes som supplement til overholdelse af godkendelsens vilkår og øvrige generelle regler.

Miljøledelse § 42

IE-husdyrbrug skal have et miljøledelsessystem, der opfylder betingelserne i stk. 2. Stk. 2, herunder

- 1) formulere en miljøpolitik med afsæt i husdyrbrugets miljøforhold,
- 2) fastsætte miljømål,
- 3) udarbejde handlingsplan for det eller de fastsatte miljømål,
- 4) minimum 1 gang årligt evaluere miljømedarbejdet og om nødvendigt foretage justeringer af mål og handlingsplaner og
- 5) minimum 1 gang årligt gennemgå miljøledelsessystemet.

Stk. 3: IE-husdyrbruget skal kunne dokumentere, at der gennemføres og overholdes et miljøledelsessystem i overensstemmelse med de krav, der er nævnt i stk. 2, nr. 1 – 5, f.eks. digitalt eller i form af dokumenter. Dokumentationen skal opbevares i 5 år og kunne forevises på forlangende i forbindelse med tilsyn.

Miljøledelse – oplæring af personale § 43

IE-husdyrbrug skal oplære personale, hvad angår:

- 1) Relevant lovgivning.
- 2) Transport og udbringning af husdyrgødning.
- 3) Planlægning af aktiviteter.
- 4) Beredskabsplanlægning og –styring.
- 5) Reparation og vedligeholdelse af udstyr.

Jf. stk. 2 skal IE-husdyrbruget udarbejde oplæringsmateriale, der angår de forhold der følger af ovenstående punkter. Materialet skal være tilgængelige for personalet og opdateres løbende. Oplæringsmaterialet skal kunne fremvises på forlangende til tilsynsmyndigheden.

Plan for regelmæssig kontrol, reparation, vedligeholdelse og beredskab § 44

IE-husdyrbrug skal udarbejde og følge en plan for kontrol, reparation og vedligeholdelse af husdyrbruget inkl. materiel, herunder med henblik på at forebygge uheld, og beredskab for håndtering af uventede emissioner og hændelser. Planen skal som minimum opfylde følgende betingelser:

Plan for regelmæssig kontrol, reparation og vedligeholdelse

- 1) Gyllebeholdere (for tegn på skader, nedbrydning eller utætheder).
- 2) Gyllepumper, -miksere, -separatorer og –spredere.
- 3) Forsyningssystemer til vand og foder.
- 4) Varme-, køle- og ventilationssystemer samt temperaturfølere, herunder optimeret styring heraf.
- 5) Siloer og transportudstyr (f.eks. ventiler og rør).
- 6) Luftrensningssystemer (f.eks. ved regelmæssige inspektioner).
- 7) Udstyr til drikkevand, herunder skal behovet for regelmæssig indstilling vurderes og frekvensen for løbende indstilling i så fald fastsættes i planen.
- 8) Maskiner til udbringning af husdyrgødning samt doseringsmekanisme- eller dyse, som begge skal være i god stand.

Beredskabsplanen

- 1) En plan over husdyrbruget med angivelse af drænsystemer og vandkilder og spildevandskilder.
- 2) Handlingsplan for håndtering af visse potentielle hændelser (f.eks. brande, utætte og kollapsede gyllebeholdere, ukontrolleret afstrømning af møddinger og olieudslip).

- 3) Tilgængeligt udstyr til håndtering af forureningsulykker (f.eks. udstyr til tilstopning af drænrør og opdæmning af grøfter samt oliesug, absorberingsmåtter eller ruller til olieudslip).

Kontrol, reparation og vedligeholdelse skal ske regelmæssig. Kontrol af gyllebeholdere skal som minimum gennemføres én gang årligt.

IE-husdyrbruget skal kunne dokumentere, at planen følges ved at føre logbog over gennemførte kontroller. Dokumentationen skal opbevares i 5 år og kunne forevises på forlangende sammen med planerne i forbindelse med tilsyn.

Fodringsringskrav § 46

Kvælstof

IE-husdyrbrug skal for at reducere den samlede mængde kvælstof, der udskilles, som minimum enten anvende fasefodring tilpasset dyrenes behov i produktionsperioden, reducere indholdet af råprotein ved hjælp af en god aminosyrebalance, eller ved at bruge et eller flere fodertilsætningsstoffer, som nedsætter den samlede mængde kvælstof, der udskilles og er tilladt i henhold til EU-forordning om fodertilsætningsstoffer. En god aminosyrebalance og lavt indhold af råprotein kan opnås ved at kombinere fodermidler, hvor aminosyreprofilen supplerer hinanden og/eller ved at tilsætte frie essentielle aminosyrer til foder med lavt indhold af råprotein. IE-husdyrbruget kan anvende en kombination af de nævnte teknikker.

Fosfor

IE-husdyrbrug skal for at reducere den samlede mængde fosfor, der udskilles, som minimum anvende enten fasefodring tilpasset dyrenes behov i produktionsperioden, et eller flere fodertilsætningsstoffer som nedsætter den samlede mængde fosfor der udskilles (f.eks. fytase) og tilladt i henhold til EU-forordning om fodertilsætningsstoffer eller let fordøjeligt uorganisk fosfat som f.eks. monocalciumfosfat i stedet for mindre fordøjelige fosforkilder. IE-husdyrbruget kan også anvende en kombination af de nævnte teknikker.

IE-husdyrbruget skal kunne dokumentere anvendelse af fodring eller fodringsteknikker som nævnt ovenfor. Dokumentationen skal opbevares i 5 år og kunne forevises på forlangende i forbindelse med tilsyn.

Energieffektiv belysning § 47

IE-husdyrbrug er forpligtet til at anvende energieffektiv belysning i overensstemmelse med reglerne i det til enhver tid gældende bygningsreglement.

Kravet indtræder ved ændring eller udskiftning af eksisterende belysningsystem eller belysningsanlæg.

IE-husdyrbrugene skal opbevare fakturaer for gennemførte udskiftninger i 5 år og kunne forvises på forlangende i forbindelse med tilsyn.

Støvmissioner fra staldanlæg § 48

IE-husdyrbrug skal for at reducere støvemissioner fra staldanlæg enten reducere støvproduktionen fra foder og strøelse, anvende en metode til at binde støv i staldanlæggene eller behandle afgangsluft fra staldanlæggene ved hjælp af et luftrensningssystem.

Overholdelse af vilkår og krav § 49

Den, som er ansvarlig for et IE-husdyrbrug, underretter straks kommunalbestyrelsen ved manglende overholdelse af godkendelsesvilkår samt de umiddelbart bindende krav til indretning og drift, IE-brug og årlig indberetning, og træffer straks de nødvendige foranstaltninger for at sikre, at vilkårene og kravene igen overholdes.

Årlig indberetning til kommunen § 50

IE-husdyrbrug skal engang årligt indsende følgende informationer til kommunen:

- 1) Logbøger for eventuel miljøteknologi.
- 2) Dokumentation for miljøledelsessystem (§ 42).
- 3) Logbog over gennemførte kontroller (§44).
- 4) Dokumentation for overholdelse af fodringskravet (§ 46).

IE-husdyrbrug skal hvert år senest den 31. december indsende informationer til kommunen. Informationerne skal angå det forudgående kalenderår og sendes samlet til kommunen. IE-husdyrbrug skal dog ikke indsende informationerne, hvis kommunen har modtaget dem i forbindelse med tilsyn, jf. reglerne i den til enhver tid gældende miljøtilsynsbekendtgørelse.

Ophør § 51

Ved ophør af aktiviteter på IE-husdyrbrug finder kapitel 4b i lov om forurennet jord anvendelse.

Ved ophør forstås

- 1) ophør af alle aktiviteter på IE-husdyrbruget,
- 2) når et IE-husdyrbrug har meddelt kommunen, at kapaciteten eller udnyttelsen af kapaciteten permanent nedsættes til under stipladsgrænserne i § 16 a, stk. 2, i husdyrbrugloven,
- 3) situationer omfattet af § 59 a, stk. 2⁸, i husdyrbrugloven, når godkendelsen er bortfaldet helt eller for den del, der ligger over stipladsgrænserne i § 16 a, stk. 2 i husdyrbrugloven

IE-husdyrbrug skal senest 4 uger efter driftsophør anmelde dette til kommunen med et oplæg til vurdering efter § 38 k, stk. 1, i lov om forurennet jord. Vurderingen skal indeholde en risikovurdering med hensyn til menneskers sundhed og miljøet. Viser risikovurderingen, at det ikke kan afvises, at forureningen udgør en væsentlig risiko for menneskers sundhed eller miljøet, skal vurderingen tillige indeholde et oplæg til foranstaltninger, der sikrer, at forureningen ikke udgør en sådan risiko.

SAMLET VURDERING

Aarhus Kommune har vurderet miljøbelastningen fra husdyrbruget på Hesselballevej 49, 8530 Hjortshøj. Kommunen konkluderer, at husdyrbruget har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbruget, samt at det ansøgte overholder kravene i husdyrbrugloven og tilhørende bekendtgørelse. Desuden vurderer kommunen, at husdyrbruget med overholdelse af vilkårene kan drives uden væsentlig indvirkning på miljøet.

---

⁸ En godkendelse eller en tilladelse efter §§ 16 a eller 16 b bortfalder, hvis den ikke er udnyttet, inden 6 år efter godkendelsen eller tilladelsen er meddelt. Hvis en del af godkendelsen eller tilladelsen ikke er udnyttet, bortfalder godkendelsen eller tilladelsen for denne del.

OFFENTLIGHED OG KLAGEVEJLEDNING

Som indledning til en revurdering er der udarbejdet et oplæg til husdyrbrugets ejer om processen. Offentligheden er bekendtgjort ved annoncering om revurderingen fra den 18. november 2022 til 9. december 2022, og er oplyst om, at alle kan kommentere sagen og udbede sig mulighed for at se udkast til afgørelse.

Udkast til afgørelse har været sendt i 3 ugers høring fra den 17. april 2023 til den 8. maj ved husdyrbrugets ejer, parter og dem der har anmodet om dette i offentlighedsfasen

Høringen gav ikke anledning til bemærkninger.

Aarhus Kommunes afgørelse offentliggøres på kommunens hjemmeside den 10. maj 2023.

Ansøger har fået tilsendt godkendelsen. Øvrige parter, naboer, foreninger og organisationer er orienteret om, at afgørelsen meddeles.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via klageportalen, og afgørelsen kan påklages indtil 4 uger efter offentliggørelsen, jf. kapitel 7 i husdyrbrugloven. Det vil sige, at en eventuel klage skal være modtaget senest den 7. juni 2023 af Aarhus Kommune via klageportalen. Enhver, der har væsentlig individuel interesse i sagen, samt en række foreninger og organisationer m.v. vil kunne klage over kommunens afgørelse.

Klagen skal indsendes via klageportalen på www.naevneneshus.dk, www.borger.dk eller www.virk.dk.

Vejledning om klagegebyr, og hvordan man skal logge på og anvende klageportalen findes på Miljø- og Fødevarerklagenævnets hjemmeside på www.naevneneshus.dk. Klagen sendes gennem klageportalen til kommunen. En klage anses for indgivet, når den er tilgængelig for kommunen i klageportalen. Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om klageportalen. I særlige tilfælde kan du klage uden om klageportalen. Hvis du ønsker at blive fritaget fra at bruge klageportalen, skal du aflevere klagen og en begrundet anmodning om fritagelse til kommunen. Kommunen videresender herefter anmodningen til Miljø- og Fødevarerklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt du kan blive fritaget.

En eventuel klage over afgørelsen har ikke opsættende virkning medmindre Miljø- og Fødevarerklagenævnet bestemmer andet. Det betyder, at miljøgodkendelsen kan tages i brug, efter den er meddelt, men det sker på eget ansvar, da Miljø- og Fødevarerklagenævnet ved sin behandling kan ændre eller ophæve en tilladelse.

Kommunens afgørelse kan også indbringes for domstolene. Retssagen skal være anlagt inden 6 måneder fra den dag, afgørelsen har været offentligt bekendtgjort.

BILAG 1 - SITUATIONSPLAN

Århus kommune

Viborg

27. januar 2023

Direkte tlf.

Mobil

2963 4004

Mail

aki@velas.dk

BAT-redegørelse Hesselballevej 49

På vegne af Elizabeth Horup fremsendes hermed BAT redegørelse i forbindelse med revurdering af Hesselballevej 49 i Århus kommune.

BAT-redegørelse

BAT betyder Best Available Techniques (Bedst Tilgængelige Teknik) og er en fællesbetegnelse for teknikker og teknologier, som kan begrænse forurening fra stalde eller lager. BAT- begrebet dækker endvidere over teknikker og teknologier til begrænsning af vand- og energiforbruget.

Det er en del af princippet om anvendelse af BAT, at der ikke kan stiles krav om anvendelse af en bestemt teknik - dette valg skal ansøger selv træffe. Derimod kan kommunen fastlægge emissionsgrænseværdier for anlægget, som er opnåelige ved anvendelse af BAT.

På et husdyrbrug er kvælstof, fosfor og ammoniak de væsentligste næringsstoffer, som kan give anledning til påvirkning af det omgivende miljø.

De mest betydende faktorer for omfanget af påvirkningen med næringsstoffer er valget af:

Foderteknologi
Staldindretning
Opbevaring af husdyrgødning
Management
Udbringningsteknologi

BAT-standardvilkår

For anlægget (husdyrhold, stald og lager) defineres kravet om Bat som en maksimal emissionsgrænse afhængig af udvidelses størrelse og afhængig af, om udvidelsen sker i nyt eller eksisterende byggeri. Emissionsgrænserne er fastlagt i BAT- standardvilkår udarbejdet af miljøstyrelsen og omfatter bl.a. grænseværdier for udledningen af ammoniak og fosfor.

Miljøstyrelsen har/skal udarbejde vejledende BAT-standardvilkår for de enkelte produktionsgrene.

Slagtesvin (gyllebaserede staldsystemer)	-	endeligt godkendt
Smågrise (gyllebaserede staldsystemer)	-	endeligt godkendt
Søer (gyllebaserede staldsystemer)	-	endeligt godkendt
Svin (uden for gyllebaseret system)	-	endeligt godkendt

I de følgende afsnit beskrives det, hvordan den aktuelle produktion er indrettet med henblik på at leve op til kravet om BAT.

Teknologivalg til opfyldelse af krav om BAT (ammoniak)

Valg af staldsystemer

De eksisterende stalde er indrettet med delvis gulv, som er den gulvtype til søer der har den laveste ammoniakfordampning.

Valg af miljøteknologi

Der er i eksisterende stalde ikke installeret miljøteknologi.

Valg af fodertiltag

Alle dyr vil blive fasefodret, med minimum to faser. Ved fasefodring anvendes der forskellige foderblandinger gennem dyrets vækstfaser, der er tilpasset dyrets behov for næring. Fasefodring giver derfor mulighed for at foderet kan udnyttes optimalt. Det er derfor muligt at reducere indholdet af råprotein i fodret ved fasefodring. Det vurderes, at fasefodring af søer vil medføre et stabilt lavere indhold af gram råprotein pr. foderenhed (FE).

Valg af teknologi til opbevaring af husdyrgødning

I henhold til husdyrgødningsbekendtgørelsen skal der etableres fast overdækning på nye gyllebeholdere, med mindre, der kan opretholdes et naturligt tæt flydelag. Der skal altid etableres fast overdækning hvis en ny beholder placeres inden for en radius af 300 meter fra nærmeste nabo.

Der findes eksisterende gyllebeholdere på ejendommen som begge er med fast overdækning.

Renovering af eksisterende stalde

Der er ingen planer om renovering af eksisterende staldanlæg inden for den 10 årige periode, hvorefter kommunalbestyrelsen skal foretage den næste regelmæssige revurdering af det miljøgodkendte. Årsagen hertil er, at staldene er velfungerende.

Vejledende BAT – standardkrav (fosfor)

Valg af teknologi til opfyldelse af BAT – krav (fosfor)

De teknikker og teknologier, der er rettet mod at reducere tilførslen af fosfor til udbringningsarealerne omfatter enten fodringsteknikker (fasefodring, fytasetilsætning, benzosyre tilsætning, sammensætning af foderet) der mindsker husdyrgødningens indhold af fosfor, eller separeringsteknikker, der medfører, at den mest fosforholdige del af husdyrgødningen kan afsættes til udbringning på andre arealer eller til forbrænding eller afgangning i biogasanlæg.

Foder

Der anvendes fasefodring og tilsætning af fytase til foderet.

Ved fasefodring anvendes der forskellige foderblandinger gennem dyrets vækstfaser, der er tilpasset dyrets aktuelle behov for næringsstoffer. På denne måde øges fodringseffektiviteten og fosforindholdet i gødningen reduceres.

Tilsætning af enzymet fytase til foderet sikre, at en større andel af fodermidlets fosforindhold kan udnyttes af dyret, hvorved indholdet af fosfor i gødningen reduceres.

Lugt

Beregninger vedrørende lugt er foretaget via husdyrgodkendelse.dk. der er i beregningen i husdyrgodkendelse taget udgangspunkt i nettoarealerne i staldene.

Beregningerne viser at lugtgenekriteriet til nærmeste samlede bebyggelse ikke kan overholdes. Når lugtgenekriteriet ikke kan overholdes i forbindelse med en revurdering, kan kommunen påbyde ejendommen at bruge tilgængelig teknik til lugtreduktion, teknologien skal være proportional og optaget på Miljøstyrelsens teknologiliste.

I praksis betyder dette, at det især ift. ældre staldanlæg på IE-husdyrbrug oftest ikke vil stå mål med omkostningerne at pålægge relevante BAT-teknologier. Dertil kommer, at der for nuværende kun findes et begrænset udvalg af teknologier på Miljøstyrelsens teknologiliste, som er relevante i forhold til at nedbringe lugtemission.

Det eneste relevante virkemiddel på Miljøstyrelsens teknologiliste er "Ugentlig udslusning af slagtesvinegylle i fulddrænede stalde". Ugentlig udslusning af gylle i fulddrænede slagtesvinestalde medfører en årlig omkostning på ca. 5 kr. per stiplads, og virkemidlet vil således have en årlig omkostning på ca. 10.000 kr. per år for et IE-husdyrbrug med 2000 stipladser til slagtesvin. Virkemidlet kan kun anvendes i slagtesvinestalde med fulddrænet gulv, og vil i øvrigt kunne være hindret af, at IE-husdyrbruget benytter sig af andre teknologier, der ikke kan kombineres med hyppig udslusning.

På Hesselballevej 49 findes der ikke slagtesvin på fulddrænede gulve. Ingen af de andre teknologier på Miljøstyrelsens teknologiliste til lugtreduktion, kan installeres for under 5 kr./stiplads. Det kan derved konkluderes at det ikke er proportionalt at installere lugtreducerende teknologi på anlægget på Hesselballevej 49.

Bedste tilgængelige opbevaringsteknik

Husdyrgødning opbevares på følgende vis:

Gylle:

- Beholderne er opført af bestandige og for fugtighed vanskeligt gennemtrængelige materialer. Beholderne er dimensioneret i forhold til kapaciteten, således at den kan modstå påvirkninger i forbindelse med omrøring, overdækning og tømning.
- Der er velfungerende flydelag på beholderen. Flydelaget udgøres af halm. Der føres lovpligtig logbog for beholdere med flydende husdyrgødning jf. de beskrevne regler i vejledning "Logbog for beholder med flydende husdyrgødning" med tilhørende skemaer. Herved sikres en løbende kontrol med om flydelaget opfylder kravene.

- Gyllen omrøres kun forud for udkørsel af gylle. Det sikres endvidere, at der senest 14 dage efter omrøring/udbringning er genetableret flydelag.

Fravalg af overdækning på gyllebeholdere

Der er fravalgt overdækning på eksisterende gyllebeholder, idet det aldrig har været et problem at etablere et godt og tæt naturligt flydelag. Ved overdækning vurderes ammoniakfordampningen at kunne reduceres med ca. 1 % i forhold til et naturligt flydelag.

BAT- krav Energibesparende foranstaltninger

Energiforbruget afhænger af de driftsmæssige forhold på den enkelte ejendom, herunder hvilke teknologiske løsninger, der anvendes til begrænsning af forurening.

Miljøstyrelsen har ikke fastsat vejledende BAT- standardkrav vedr. energiforbrug.

Ifølge EU's referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion er det BAT at anvende følgende:

- Optimering af udformningen af ventilationssystemet i mekanisk ventilerede stalde for at tilvejebringe god temperaturkontrol samt opnå minimumsventilation om vinteren. Undgåelse af modstand i ventilationssystemer gennem hyppigt eftersyn og rengøring af luftkanaler og fans.
- Anvende lavenergi-belysning.

Lys:

- Lyset slukkes når staldene forlades.
- Der anvendes lysstofrør i alle stalde.
- Udendørs belysning er censorstyret.

Ventilation:

- Trinløs regulering af luftmængden via frekvensregulering af ventilationsanlæggets elmotorer.
- Som minimum vil der være en frekvensreguleret (trinløs) motor pr. staldafsnit, der kan ventilere efter behov. Frekvensregulering af ventilatoren giver den mest energieffektive drift.
- Ventilationsanlægget vil blive rengjort jævnlige mindst 1 gang om året. Ved rengøring fjernes snavs mv. der kan yde modstand og forøge strømforbruget.
- Ventilationen vil blive styret af et temperaturreguleret styringssystem, som sikrer, at ventilationen kører optimalt, både med hensyn til temperaturen i staldene og el-forbruget.

- Årligt eftersyn af ventilationsanlægget, som sikre at det kører optimalt.

Der er p.t. ikke planer om at udskifte ventilationsanlægget i de eksisterende stalde. Vil der blive behov for det, vil der blive valgt et strømbesparende system, såfremt det er foreneligt med ventilationsbehovet i staldene.

Foderfremstilling:

- Der anvendes skivemøller, (skivemøllens valser samt kornriver bruger mindre energi end en hammermøller)

Foderblanding:

- Der er ur-styring på blandeanlægget.
- Blandeanlægget vedligeholdes løbende.

Udfodring:

- Dimensioneringen er korrekt.
- Der anvendes centrifugalpumper i stedet for snækkepumper.
- Anlægget efterses og vedligeholdes jævnligt

Transport:

- Udbringningsarealerne ligger tæt på ejendommen, hvilket nedsætter transporttiden og brændstofforbruget.
- Køretøjer vedligeholdes og tomgangskørsel undgås.

Det vurderes at den ansøgte produktion på baggrund af ovenstående tiltag lever op til kravet om BAT.

Affald

Beskrivelse af døde dyr

Opbevaring

- Dyrene placeres på paller/spalter, så de er hævet over jorden, hvilket giver mulighed for luftcirkulation

Bortskaffelse

- Der er indgået aftale med Daka om afhentning af døde dyr.

- Døde dyr afhentes efter behov.
- Afhentning finder sted dagligt på hverdage.

Afhentningssted

- Afhentningspladsen er sikret mod ådselædende dyr ved at dyrene er overdækket med fast overdækning/kadaverkappe.
- Afhentningsstedet er ved fast tilkørselsvej og tilgængelig for afhentningsmateriellet

Det vurderes, at opbevaring af døde dyr lever op til kravene herom og det vurderes, at omkringboende naboer ikke vil blive generet af evt. lugt fra døde dyr.

Beskrivelse af fast affald

Oplysninger om affaldstyper og mængder samt opbevaring og bortskaffelse heraf:

	Mængde nudrift (kg el. tons)	Mængde Ansøgt (kg el. tons)	Opbevaring	Bortskaffelse
Forbrændingseget affald.	Containerordning	Containerordning	• Container på ejendommen.	• Afhentes af renovationsfirma
Jern	500	500	• Opbevares i maskinhus	• skrothandel

Affald bortskaffes så vidt muligt til genbrug.

BAT-krav vandbesparende foranstaltninger

Vandforbruget afhænger af de driftsmæssige forhold på den enkelte ejendom.

Miljøstyrelsen har ikke fastsat vejledende BAT- standardkrav vedr. vandforbrug.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, er det BAT at reducere vandforbruget ved at udføre følgende:

- rengøring af dyrestald og udstyr med højtryksrensere efter hver produktionscyklus eller hver batch. Til svineopstaldning løber spulevand typisk ned i gyllesystemet, og det er derfor vigtigt

at finde en balance mellem rengøring og brug af så lidt vand som muligt. I fjerkræstalder er det også vigtigt at finde balancen mellem rengøring og brug af så lidt vand som muligt.

- udførelse af regelmæssig kalibrering af drikkevandsanlægget for at undgå spild.
- detektering og reparation af lækager.

Der anvendes følgende tiltag på ejendommen med henblik på vandbesparelse:

Vask af stalde

- Ved vask af stalde anvendes iblødsætning, hvorefter staldene vaskes med højtryksrensere med koldt vand.
- Der anvendes endvidere vandbesparende dysere.

Både iblødsætning og vask med højtryksrensere samt vandbesparende dysere reducerer vandforbruget ved vask.

Vanding af dyr

- Der anvendes vandkopper i staldene, som ikke medfører spild af vand i samme omfang som drikkeventiler.

Overbrusningsanlæg

- Optimeret styring af overbrusningsanlæg.
- Anvendelse af vandbesparende dysere

Vandrør og slanger i stalde

- Der er etableret stophaner på alle vandslanger.
- Staldene kontrolleres dagligt for utætheder på vandrør og små reparationer udføres med det samme.

Det vurderes, at den ansøgte husdyrproduktion med de ovenfor beskrevne tiltag lever op til kravene vedr. BAT i BREF-dokumentet.

Management på husdyrbruget

Management på ejendommen handler om at tilrettelægge arbejdet, så produktionen kører optimalt, samtidig med at forurening begrænses og anvendelsen af hjælpestoffer minimeres.

Miljøstyrelsen har ikke fastsat vejledende BAT-standardkrav vedr. management.

I henhold til EU's BREF notat er godt landmandskab en vigtig del af BAT. I henhold til dokumentet er det BAT at:

- Identificerer og implementere uddannelses- og træningsprogrammer for bedriftspersonale.
- Have en nødfremgangsmåde til at håndtere ikke planlagte emissioner og hændelser.

- Iværksætte et reparations- og vedligeholdelsesprogram for at sikre, at bygninger og udstyr er i driftsklar stand, samt at faciliteterne holdes rene.
- Planlægge aktiviteter på anlægget korrekt, såsom levering af materialer og fjernelse af produkter og spild, samt

På ejendommen anvendes følgende ledelses- og kontrolrutiner med henblik på styring af husdyrbrugets miljøforhold:

- Alle ansatte introduceres grundigt til nye arbejdsopgaver.
- De ansatte deltager i lovpligtige efteruddannelseskurser.
- Alle ansatte indgår i teams, hvor sammensætningen af erfarne og nyansatte skal sikre oplæringen.
- Staldene gennemgås dagligt med henblik på at opdage lækager.
- Der foretages løbende service på ventilationsanlæg/foderanlæg, elkabler og pumper af aut. installatør.
- Alle elinstallationer efterses hvert 5. år.
- Der foretages rengøring af stalde og ventilationsanlæg efter fastlagt plan.
- Anlæg og tekniske installationer renses, vedligeholdes og udskiftes i en sådan grad, at det sikre korrekt brug og effekt.
- Gyllebeholderen følger reglerne for kontrol minimum hvert 10. år.
- Der føres logbog over flydelaget på gyllebeholderen
- Alle aktiviteter planlægges grundigt. Anlægget er indrettet på en logistisk optimal måde for transporter til og fra ejendommen såvel som den interne fordeling.
- Affald fjernes løbende fra ejendommen.
- Aftale med firma om rottebekæmpelse på ejendommen.

Det vurderes, at ejendommen med ovenstående driftsrutiner lever op til kravet om BAT vedr. management/godt landmandskab i henhold til BREF (referencedokument for bedste tilgængelige teknikker, der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion).

IE-husdyrbrugets ophør

Den generelle praksis ved produktionsophør på et husdyrbrug er, at stalde, anlæg for opbevaring af foder, husdyrgødning, kemikalier og lignende vil blive tømt og rengjort. Tingvejen 18 er et IE-husdyrbrug og derfor omfattet af bestemmelserne i jordforureningsloven (LBK nr. 282 af 27/03/2017) om afhjælpning af jord- og grundvandsforurening ved ophør af driften af bestemte aktiviteter på listevirksomheder og husdyrbrug. Bestemmelserne fremgår af lovens kapitel 4b og indebærer bl.a., at driftsherren ved driftsophør skal vurdere jordens og grundvands forureningstilstand som følge af aktiviteterne på husdyrbruget. Driftsherren skal i første omgang indsende et oplæg til miljømyndigheden (kommunen) om, hvordan den forestående vurdering kan foretages. På baggrund af driftsherrens oplæg vil miljømyndigheden give driftsherren påbud om, hvordan vurderingen skal foretages og en frist herfor.

